

РЕШЕНИЕ

№ 4012

гр. София, 29.04.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 156 СЪСТАВ, в публично заседание на тридесет и първи март през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: ВА

при участието на секретаря ЕД
като разгледа докладваното от ВА Гражданско дело № 20211110130690 по описа за 2021 година

РЕШЕНИЕ

29.04.2022 г., гр. София

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, II Г. О., 156-ти състав, в открито публично заседание на тридесет и първи март през две хиляди и двадесет и втора година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ВА

при секретаря ЕД, като разгледа докладваното от съдия ВА гр. дело № 30690/2021 г. по описа на СРС, за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 124 ГПК.

Подадена е искова молба от В. Б. Б. срещу Б. Й. Б., като се твърди, че В. П. а М, приживе била извършила дарение на ответника на недвижим имот – Апартамент №, състоящ се от една стая, дневна, кухня и сервизни помещения, със застроена площ от 65,66

кв. м., с прилежащо избено помещение № 11, заедно с 4,674% ид. ч. от общите части на сградата и правото на строеж, при съседни на жилището: стълбище, В. Б. Б., апартамент № 12, ул. „ИБ“ и при съседни на избенното помещение: коридор, В. Б. Б., абонатна станция, който апартамент представлява самостоятелен обект в сградата с идентификатор 68134.1603.5815.11, с предназначение: жилище, апартамент, нива: 1, при съседни – на същия етаж 68134.1603.5815.10, 68134.1603.5815.12, под обекта 68134.1603.5815.8, над обекта 68134.1603.5815.14. Поддържа, че имота е бил лична собственост на дарителя. Навежда доводи, че е наследник със запазена част от наследството на В. П. а. М., поради което дарението следвало да бъде намалено с оглед размера на запазената част. Излага съображения по отношение размера на запазената част. Твърди, че правото на запазена част, като преобразуващо право в случая не било погасено по давност, поради което следвало да възстанови запазената му част, като сочи, че наследодателят не била разполагала с други имоти към момента на смъртта ѝ. Иска намаляване на извършеното дарствено разпореждане.

В срока по чл. 131, ал. 1 ГПК е подаден отговор на искова молба, като се твърди, че искова молба допустима, но е неоснователна. Твърди, че имотът е бил прехвърлен на 11.06.2008 г., като с оглед нормата на чл. 79 ЗС била налице хипотезата на придобивна давност, продължила от момента на прехвърлянето до настоящият момент. Излага съображения, че са налице елементите от фактическия състав на давностното владение, като сочи, че именно с оглед нахвърняването на запазената част от дарителя, то с оглед нормата на чл. 28 ЗН следвало да се приложи института на придобивната давност. Поддържа, че ищецът не е извършил никакви действия с които да прекъсне владението. Иска отхвърляне на предявения иск.

Съдът, като съобрази правните доводи на страните, събраните писмени и гласни доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, съгласно правилата на чл. 235, ал. 2 ГПК, намира за установено следното:

СРС, 156-ти състав е сезиран с конститутивен иск с правно основание чл. 30 ЗН.

Настоящият съдебен състав намира, че с оглед допустимостта на претенцията следва да изясни, че принципно споделя практиката формира в част от касационната практика – **Определение №67/19.03.2015 по дело №385/2015 на ВКС, ГК, II г.о.**, според която искът по чл. 30 ЗН е неосъществим – като е възприето, че *„Искът по чл.30 ЗН е неосъществим. Правото на възстановяване на запазена част е имуществено, но паричното му изражение е предмет на доказване в хипотеза на извършени от наследодателя безвъзмездни разпореждания чрез завет или дарения, в които само случаи част от предмета на производството е установяване паричния размер на наследствената маса, съответно на запазената и разполагаемата част. Установяването на този размер е необходимо само за преценка дали с безвъзмездното разпореждане или разпореждания, наследодателят е нахвърлил запазената част, като възстановяването става по правилата на чл.32-35 ЗН, а ако всички наследници със запазена част са поискали възстановяването или участват в производството – по правилата на чл.36, ал.1 или ал.2 ЗН, които съдът прилага служебно.*

В случаите на универсално завещание в предмета на делото не се включва изследване стойността на наследствената маса. Именно с оглед на тези особености на иска по чл. 30 ЗН, с който се защитава правото на наследник със запазена част да получи наследствено имущество на определена стойност, съответна на паричния размер на запазената част, а не право на собственост върху конкретен недвижим имот или имоти и при липса на определени в процесуалния закон правила за определяне на цената му, следва че същият е неоценяем.“. Въпреки това дори да се приеме, изолирана практика на ВКС, обективирана в **Определение № 26 от 02.02.2018 г. по гр. д. № 5019/2017 г. на ВКС, I Г. О.**, че „С иска по чл. 30, ал. 1 ЗН се защитава имуществено право, поради което същият е оценяем. По съображения, сходни с изложените в точки 1А и 1Б от ТР № 4 от 14. 03. 2016 г. по т.д. № 4/14 г. на ОСГК на ВКС, в които е разгледан въпросът за определяне цената на иска по чл. 42 ЗН за прогласяване нищожност на общо завещание с предмет цялото или дробна част от имуществото на завещателя, следва да се приеме, че и искът по чл. 30, ал. 1 ЗН с предмет универсално завещание е оценяем, като цената му следва да се определи съгласно чл. 69, ал. 1, т. 4 ГПК, като дробна част от имуществото на наследодателя с размер на дробната част съответен на размера на претендираната от ищеца за възстановяване запазена част от наследството.“, то в случая цената на иска следва да се определи като се вземе предвид, че ищецът претендира намаляване на дарствено разпореждане с размера на твърдяната запазена част, поради което и съобразно правилото на чл. 104 ГПК, искът отново е родово подсъден на районния съд.

За да се уважи иска за възстановяване на нахърнена запазена част, като се намали дарственото разпореждане, следва да са налице следните материални предпоставки (юридически факти): **1)** наследодателят да е починал; **2)** ищецът да е наследник по закон на починалия наследодател и **3)** предписаната в чл. 29 ЗН запазена част на наследниците да е била нахърнена с дарственото разпореждане или със завещателно разпореждане от техния общ наследодател.

От удостоверение за наследници изх. № РСТ21-УГ01-2408/06.04.2021 г. се установява, че В П.а М е починала на 01.04.2021 г., като е оставила за наследници В. Б. Б. (син – арг. чл. 5, ал. 1 ЗН) и Б. Й. Б. и ВЙМ (внуци по право на заместване на починалия син на наследодателя на 30.06.2011 г. – ЙБ Б. – арг. чл. 10 ЗН, във вр. чл. 5, ал. 1 ЗН).

Приложен е Нотариален акт за дарение на недвижим имот № 146, том I, рег. № 9827, нот. дело № 308/2008 г., като се установява, че В П.а М е дарила на БЙ Б. следния недвижим имот: Апартамент №, състоящ се от една стая, дневна, кухня и сервизни помещения, със застроена площ от 65,66 кв. м., с прилежащо избено помещение № 11, заедно с 4,674% ид. ч. от общите части на сградата и правото на строеж, при съседни на жилището: стълбище, В. Б. Б., апартамент № 12, ул. „ИБ“ и при съседни на избеното помещение: коридор, В. Б. Б., абонатна станция.

От Нотариален акт за собственост върху жилище, дадено като обезщетение срещу отчужден недвижим имот за мероприятие по ЗТСУ № 48, том XI, нот. д. № 2048/1985 г. се установява, че В П.а М е била собственик на следния недвижим имот: Апартамент №,

състоящ се от една стая, дневна, кухня и сервизни помещения, със застроена площ от 65,66 кв. м., с прилежащо избено помещение № 11, заедно с 4,674% ид. ч. от общите части на сградата и правото на строеж, при съседни на жилището: стълбище, В. Б. Б., апартамент № 12, ул. „ИБ“ и при съседни на избенното помещение: коридор, В. Б. Б., абонатна станция.

По делото са събрани гласни доказателствени средства чрез разпит на св. Десислава Г и св. Валя М.

От казаното от св. Г се установява, че познавала ищеца от 1997 г., с когото живеели заедно от тогава. От тогава ищецът живеел с майка си в процесния недвижим имот, като ищеца имал друг съседен апартамент до процесния. Апартаментът на В бил даван под наем, за да с майка му да си помагали с пари – за пазаруване и плащане на сметките. Установява, че цял живот били живели ищеца с майка му. Сочи, че за апартамента се грижели двамата – В и майка му. Изяснява, че в едната стая живеел той, а в другата стая живеела майка му, като В заплащал всичко през последните 5-6 години. Изяснява, че бил правен ремонт на баня, хол, както и била сменена дограмата, което бил извършено от В. Свидетелства, че ремонта на апартамента станал по-бавно, тъй като майката на ищеца не дала да се правят много промени, но с времето била сменена дограмата, оправена била банята, кухнята, тапетите, хола, като се купили и домакински уреди. Установява, че разбрали, че апартаментът е прехвърлен от бабата на племенникът ѝ на 40-ден след смъртта ѝ, като до последно не се знаело дали апартаментът е дарен и прехвърлен. Било се разбрало, когато ответникът бил отишъл да изгони ищеца от имота, като му заявил, че апартаментът бил негов, но преди това с нищо не бил демонстрирал, че е собственик. Изяснява, че племенникът живеел в другия вход, като имотите били предоставени като обезщетенията във връзка с отчуждаване на имот за построяването на блока. Сочи, че племенникът бил ходил в имота, но само за да види общата наследодателка – за няколко часа или вечер, за да я види. Изяснява, че В и майка му били в близки отношения.

При разпита на св. М се изяснява, че процесният имот е собствено на ответника, като последният владеел имота от 2008 г. Сочи, че баба им била дарила имота на брат ѝ, за което всички били наясно. Установява, че баба ѝ била казала, че не трябва да има никога претенции към имота, тъй като последният бил за брат ѝ, като тя цял живот знаела, че имота е за брат ѝ. Не знаела до момента на завеждане на делото някой да е имал претенции по отношение на имота. Изяснява, че брат ѝ бил владял имота и се бил грижил за същия през целия период, като много пъти бил помагал, докато баба им била жива, като плащал сметките. Също така винаги помагал когато имало проблеми. Сочи, че бил полагал главни финансови грижи за имота, като с баба му до последно били в добри отношения. Свидетелства, че в имота освен баба им, живеел и техния вуйчо Валенти, като доколкото знаела той бил живял там цял живот, като баба им не можела да го изгони дори да иска. Изяснява, че сметките за имота били плащани от баба им и от брат ѝ. Сочи, че ремонта на банята в апартамента бил извършен от баба ѝ, а дограмата си я бил сменил чичо им В. Свидетелства, че брат ѝ не бил живял в процесния имот, но всеки ден ходел при баба им, като винаги помагал с каквото тя кажела, че има нужда.

Настоящата съдебна инстанция приема показанията на свидетелите за достоверни, тъй като, преценени по правилата на чл. 172 ГПК, са последователни, житейски и правно логични, като не се доказва свидетелите са заинтересован от изхода на правния спор, предмет на делото. Въпреки наличието на противоречия в някои детайли, това не може да доведе до извод за противоречивост, нелогичност и непоследователност на показанията. Нещо повече, логично е с оглед изминалия период от време свидетелите, да си спомня случая по-общо, допускайки неточности в някои детайли, които избледняват с времето, поради особеностите на човешката памет. Същественото е, че субективните им възприятия по отношение на правнорелевантните факти са формирани безпротиворечиво и не са взаимоизключващи се, включително свидетелите потвърждават, под страх от наказателна отговорност казаното от тях. Необходимо е да се изясни, че с оглед формирането на субективните възприятия е нормално свидетелите да описва някои детайли по различен начин, според собствената си гледна точка. Това обстоятелство се обуславя от човешка перцепция, сугестия и контрасугестия, които са обусловени от обективни, но и от субективни фактори. В случая следва да се отбележи факта, че макар и единият свидетел да се намира с ищеца във фактическо съжителство (съобразно заявеното), а другият свидетел да е сестра на ответника, то това е само индиция, за да съдът да подходи с по-голяма доза критичност при обсъждането на свидетелските показания. Логично е обаче, доколкото се касае за отношения между близки роднини, свидетелите да бъдат лица от близкият семеен и роднински кръг (в това число фактическо съжители), тъй като именно последните биха могли да имат преки лични впечатления за релевантните обстоятелства за които свидетелите са били допуснати до разпит.

Претенцията за намаляване на завещателни или дарствени разпореждания е самостоятелно субективно потестативно право. Макар Закона за наследството, уреждайки запазената част (чл. 28 ЗН и чл. 29 ЗН) да употребява изразите „част от наследството” и „част от имуществото на наследодателя”, това не означава, че запазената част е квота, дял от определено имущество, т.е. дял в натура. Начинът на определяне на размера на запазената част съгласно чл. 31 от ЗН в случаите на завети или дарения на отделни имущества от наследството, налага извода, че запазената част е и цифрова величина, дроб от една стойност, която се изчислява чрез извършване на регламентирани в закона действия. Поради това в тези случаи съдебното решение се ползва със сила на присъдено нещо досежно размера на наследствената маса, респективно на запазената част и сумата необходима за допълването ѝ – така **Решение № 209/ 29.04.2010 г. по гр.д. № 1048/2009 г., ВКС, II г.о.** Необходимо е да се посочи, че наследствена маса по реда на чл. 31 ЗН се образува се само при завет/и и/или дарение/я, но не и при универсално завещание – **Решение № 580 от 2.08.2010 г. по гр. д. № 1315/2009 г., ВКС, I г.о.** В случая, съдът намира, че доколкото не са събрани доказателства за наличието на други имущества от които да се формира наследствена маса, то съдът счита, че същата се изчерпва с правата, които наследодателят е имал върху процесният имот, ако дарението да не беше извършено. Следва да се приеме, че когато запазената част от наследството е накърнена с дарение на

идеална част от недвижим имот, която част изчерпва наследството, то намалението се извършва в идеална част от имота, съответна на запазената част, без да се формира наследствена маса. След като наследството включва само дарения недвижим имот, то извършеното дарение се приравнява на разпореждане с цялото наследствено имущество. В тази хипотеза, както при накърняване с универсално завещание, запазената част се възстановява като дробна част от наследството, определена по чл. 29 ЗН, в случая от единствения наследствен имот. Правилата на чл. 36 ЗН не намират приложение, защото те се отнасят до завет и дарение на отделни наследствени имоти, а не до разпореждане с цялото наследство – така напр. **Решение № 229/05.12.2013 г. по гр. д. № 3663/2013 г. на ВКС, II Г. О.**

Тъй като по делото нито са сочени доказателства, нито са събрани други такива от които да може да се направи извод, че са налице други имоти или имущества, с които да се допълни запазената част на ответника, то съдът намира, че недоказаният факт е неосъществил се в обективната действителност – арг. чл. 154, ал. 1 ГПК. Следователно запазената част е накърнена, поради което претенцията следва да бъде уважена, като извършеното дарение в полза на ответницата следва да бъде намалено с размера на запазената част. В случая при приложение на парвилото на чл. 29, ал. 1 ЗН, следва, че Запазената част на низходящи (включително и осиновените), когато наследодателят не е оставил съпруг, е: при едно дете или низходящи от него - $1/2$, а при две и повече деца или низходящи от тях - $2/3$ от имуществото на наследодателя. При това положение, доколкото наследодателят има два синове, макар и единият починал преди него, то с оглед правото на наследяване по замества – арг. чл. 10 ЗН, във вр. чл. 5, ал. 1 ЗН, следва, че принципно размерът на запазената част е $2/3$ ид. ч., като това означава, че всеки от наследниците има по $1/3$ ид. ч. запазена част от имущественото.

Неоснователно е възражението на ответника за наличието на придобивна давност, като съображенията за това са следните:

Фактическият състав на владението съгласно чл. 68, ал. 1 ЗС включва както обективния елемент на упражнявана фактическа власт, така и субективния елемент вещта да се държи като своя. За да е налице обаче фактът на владение е необходимо в обективната действителност да са се породили и неговите допълнителни елементи, а именно: **1)** да е постоянно – т.е. фактическата власт върху вещта и държането ѝ като своя да нямат случаен характер, а да са израз на воля, трайно да се държи вещта по начин препятстващ евентуалното владение на други лица; **2)** да е непрекъснато – в смисъл да не е било прекъсвано за период по-дълъг от шест месеца – чл. 81 ЗС; **3)** да е несъмнено – да няма съмнение, че владелецът държи вещта, като и за това, че я държи за себе си; **4)** да е спокойно – такова е, когато не е установено с насилие; **5)** да е явно – владението е явно, когато фактическата власт се упражнява така, че всеки заинтересован да може да научи за това, да не е установено по скрит начин, тайно от предишния владелец.

Владението е упражняване на фактическа власт върху вещь, която владелецът държи, лично или чрез друго, като своя. Държането е упражняване на фактическа власт върху вещь,

която лицето не държи като своя. Владението по чл. 68 ЗС се характеризира с два основни признака: обективен – упражняване на фактическа власт върху вещта (*corpus possessionis*) и субективен – намерението да се държи вещта като своя (*animus domini rem sibi habendi*). При държането фактическата власт се упражнява за друг. Държателят няма намерение да свои вещта. Според презумпцията на чл. 69 ЗС владелецът държи вещта като своя, докато не се докаже, че я държи за друго. Това е оборима законна презумпция. Тя е и обща гражданскоправна норма с оглед действието си спрямо лицата, защото се прилага за всички гражданскоправни субекти, без оглед на това дали притежават или не права на собственост върху една и съща вещ. Законодателят е установил оборимата презумпция в полза на владелеца поради трудността за доказване на намерението за своеене като психично състояние. Чрез нея с оглед на това, което обикновено става, е формулирано заключение за наличие на неизвестен факт, а именно субективния признак на владението (*animus domini rem sibi habendi*) – намерението да се държи вещта като своя, като се изхожда от друг установен факт – обективния признак на владението (*corpus possessionis*) – упражняване на фактическа власт върху вещта. Съдът е длъжен да я приложи точно и еднакво спрямо всички лица и случаи, за които се отнася. Тя го задължава да приеме, че щом като е доказан фактът от хипотезата, то съществува и не се нуждае от доказване и предполагаемият факт. При нея, както и при всички оборими законни презумпции, доказателствената тежест се размества и страната, която я оспорва, трябва да я обори - така **ТР № 1/2012 г. от 6 август 2012 г. по тълкувателно дело № 1 по описа за 2012 г. на ОСГК; ТР № 4/2012 г. от 17 декември 2012 г. по тълкувателно дело № 4 по описа за 2012 г.**

Въпреки обаче изложените по-горе принципно съображения за владението, като юридически факт и свързаната с него придобивна давност, съдът констатира, че с дарението, обективизирано в Нотариален акт за дарение на недвижим имот № 146, том I, рег. № 9827, нот. дело № 308/2008 г., ответникът е станал собственик на Апартамент №, състоящ се от една стая, дневна, кухня и сервизни помещения, със застроена площ от 65,66 кв. м., с прилежащо избено помещение № 11, заедно с 4,674% ид. ч. от общите части на сградата и правото на строеж, при съседни на жилището: стълбище, В. Б. Б., апартамент № 12, ул. „ИБ“ и при съседни на избеното помещение: коридор, В. Б. Б., абонатна станция.

Следователно, тъй като ответника е бил собственик на деривативно основание на целия имот, последният не може да стане собственик на оригиналното основание – придобивна давност. Едва при отпадане на деривативното основание за придобиване на имота, би могло същият да се владее (но не като част правомощието владение, включено в сложното субективно право на собственост, а като юридическия факт владение), респ. да се придобие по давност. – в този смисъл **Решение № 31 от 22.03.2017 г. на ВКС по гр. д. № 2746/2016 г., I г. о., ГК.**

Отделно от гореизложеното и за пълнота е необходимо да се отбележи, че с оглед събраните по делото доказателства – в това число гласните доказателствени средства, не може да се направи извод, че ответника е доказал пълно и главно посочените по-горе елементи на давностното владение, а с оглед неблагоприятните последици на доказателствената тежест,

съдът е длъжен да приеме недоказания факт за неосъществил се в обективната действителност – арг. чл. 154, ал. 1 ГПК.

Правно несъстоятелни са доводите на ответника, че нотариалният акт за дарение бил унищожаем, което се санирало с давностното владение. От една страна подобни твърдения в отговора на исковата молба липсват, поради което същите са преклудирани (арг. чл. 131 ГПК, във вр. чл. 133 ГПК), а от друга страна, дори съдът да ги цени като правни доводи, то същите са изцяло неоснователни. Нарушаването на запазената част не видо нито до нищожност на сделка, нито до унищожаемост на сделка, още по-малко на нотариално удостоверяване. В този смисъл, унищожаемата сделка поражда действие до момента на унищожаването ѝ, а в случая пороци водещи до това не са сочени.

При този изход на правния спор с правна възможност да претендира заплащането на деловодни разноски разполага само ищеца. Последният е поискал присъждането на деловодни разноски, като е доказал, че реално е сторил такива, поради което и на основание чл. 78, ал. 1 ГПК следва да му се присъди сумата от 1515,00 лева, представляващи деловодни разноски и заплатено адвокатско възнаграждение за първоинстанционното производство.

Така мотивиран, Софийският районен съд

РЕШИ:

РЕШИ:

НАМАЛЯВА по иск с правно основание чл. 30 ЗН, предявен от В. Б. Б., ЕГН: *****, с адрес: гр. **срещу** Б. Й. Б., ЕГН: *****, с адрес: гр., **с 1/3 ид. ч.** дарението извършено от В. П. А. М., ЕГН: *****, починала на 01.04.2021 г., обективизирано в Нотариален акт за дарение на недвижим имот № 146, том I, рег. № 9827, нот. дело № 308/2008 г. в полза на Б. Й. Б., ЕГН: ***** на следния недвижим имот: Апартамент № IV, състоящ се от една стая, дневна, кухня и сервизни помещения, със застроена площ от 65,66 кв. м., с прилежащо избено помещение № 11, заедно с 4,674% ид. ч. от общите части на сградата и правото на строеж, при съседни на жилището: стълбище, В. Б. Б., апартамент № 12, ул. „ИБ“ и при съседни на избеното помещение: коридор, В. Б. Б., абонатна станция, който апартамент представлява самостоятелен обект в сградата с идентификатор 68134.1603.5815.11, с предназначение: жилище, апартамент, нива: 1, при съседни – на същия етаж 68134.1603.5815.10, 68134.1603.5815.12, под обекта 68134.1603.5815.8, над обекта 68134.1603.5815.14, като **ВЪЗСТАНОВЯВА** запазената част на от В. Б. Б., ЕГН: ***** от наследството на В. П. А. М., ЕГН: *****, починала на 01.04.2021 г., **върху 1/3 ид. ч.** от следния недвижим имот: Апартамент № IV, състоящ се от една стая, дневна, кухня и сервизни помещения, със застроена площ от 65,66 кв. м., с прилежащо избено помещение № 11, заедно с 4,674% ид. ч. от общите части на сградата и правото на строеж, при съседни на жилището: стълбище, В. Б. Б., апартамент № 12, ул. „ИБ“ и при съседни на избеното помещение: коридор, В. Б. Б., абонатна станция, който апартамент представлява

самостоятелен обект в сградата с идентификатор 68134.1603.5815.11, с предназначение: жилище, апартамент, нива: 1, при съседни – на същия етаж 68134.1603.5815.10, 68134.1603.5815.12, под обекта 68134.1603.5815.8, над обекта 68134.1603.5815.14.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 1 ГПК Б. Й. Б., ЕГН: ***** да заплати на В. Б. Б., ЕГН: *****, сумата от **1515,00 лева**, представляващи деловодни разноси и заплатено адвокатско възнаграждение за първоинстанционното производство.

РЕШЕНИЕТО може да се обжалва в двуседмичен срок от съобщението до страните пред Софийският градски съд с въззивна жалба.

Препис от решението да се връчи на страните!

РАЙОНЕН СЪДИЯ:

Съдия при Софийски районен съд: _____